
368

Wet van 18 juni 1992, houdende algemene regeling met betrekking tot het luchtverkeer (Wet Luchtverkeer)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is mede ter uitvoering van het Verdrag van Chicago (Trb. 1973, 109), het Eurocontrol Verdrag (Trb. 1961, 62 gewijzigd Trb. 1981, 182) en de Multilaterale Overeenkomst betreffende «en route» heffingen (Trb. 1981, 181), nieuwe regels te stellen omtrent de bescherming van de openbare veiligheid bij het gebruik van het luchtruim en de bevordering van de veilige, ordelijke en vlotte afwikkeling van het luchtverkeer;

dat het tevens wenselijk is om de burgerlijke luchtverkeersbeveiliging onder te brengen in een zelfstandig bestuursorgaan;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk I.	Algemene bepalingen	3
Hoofdstuk II.	Het luchtverkeer en het beheer van het luchtruim	4
Hoofdstuk III.	Bepalingen met betrekking tot de luchtverkeersdienstverlening	6
Hoofdstuk IV.	De Luchtverkeersbeveiligings-organisatie	7
Titel 1.	De LVB-organisatie	7
Titel 2.	Taken van de LVB-organisatie	8
Titel 3.	Organen, inrichting en beheer van de organisatie	8
Paragraaf 1.	Organen	8
Paragraaf 2.	Het bestuur	8
Paragraaf 3.	Raad van toezicht	9
Titel 4.	Inrichting en bedrijfsvoering	10
Titel 5.	Geïstitutioniseerd overleg met gebruikers	10
Titel 6.	Personeel van de organisatie	11
Titel 7.	Geldmiddelen en financieel beheer	11
Titel 8.	Inlichtingen, verslaglegging en controle	12
Hoofdstuk V.	Vergoedingen	13
Titel 1.	En route-heffingen	13
Titel 2.	Vergoedingen voor de overige luchtverkeersbeveiliging	14
Hoofdstuk VI.	Straf-, opsporings- en toezichtbepalingen	14
Hoofdstuk VII.	Bijzondere bepalingen	15
Hoofdstuk VIII.	Overige bepalingen	16
Hoofdstuk IX.	Overgangsbepalingen	16
Hoofdstuk X.	Slotbepalingen	17

HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. luchtverkeer: het geheel der verplaatsingen van luchtvaartuigen in de lucht of op een luchtvaartterrein, alsmede het gebruik van het luchtruim door toestellen die geen luchtvaartuigen zijn;
- b. luchtvaartuig: een toestel, bedoeld in artikel 1 onder b van de Luchtvaartwet (Stb. 1958, 47);
- c. Nederlands luchtvaartuig: luchtvaartuig, bedoeld in artikel 1 onder e van de Luchtvaartwet;
- d. luchtvaartterrein: een terrein, dat is ingericht voor het opstijgen en het landen alsmede de daarmede verband houdende bewegingen op dat terrein van luchtvaartuigen;
- e. luchtverkeersbeveiliging: het geheel van maatregelen gericht op de bevordering van een veilig, ordelijk en vlot verloop van het luchtverkeer;
- f. luchtverkeersdienstverlening: het geven van luchtverkeersleiding, alsmede het verstrekken van advies of inlichtingen tijdens de vlucht en het verzorgen van alarmering;
- g. luchtverkeersleiding: het regelen van het luchtverkeer door het geven van klaringen en aanwijzingen aan bestuurders van luchtvaartuigen;
- h. klaring: machtiging aan de gezagvoerder van een luchtvaartuig om een vlucht aan te vangen of te vervolgen onder door een verkeersleidingsdienst gestelde voorwaarden;
- i. gezagvoerder: degene aan boord van het luchtvaartuig, die de leiding heeft bij en verantwoordelijk is voor de veilige uitvoering van de vlucht;
- j. vlucht: de verplaatsing van het luchtvaartuig gedurende het tijdsverloop dat het in beweging komt met de bedoeling om op te stijgen, tot het ogenblik dat het weer tot volledige stilstand is gekomen na de landing;
- k. LVB-organisatie: de organisatie voor de luchtverkeersbeveiliging, bedoeld in artikel 22;
- l. de Eurocontrol-organisatie: de Organisatie, ingesteld bij het op 13 december 1960 te Brussel tot stand gekomen Verdrag tot samenwerking in het belang van de veiligheid van de luchtvaart «Eurocontrol» (Trb. 1961, 62), zoals gewijzigd bij Protocol van 12 februari 1981 (Trb. 1981, 182)
- m. het vluchtinformatiegebied Amsterdam: het gebied begrensd door de rijksgrenzen en de rechte lijnen door de posities met de hierna genoemde coördinaten, alsmede de luchtruimte daarboven:
51°30'00 N.B.- 02°00'00 O.L., 51°22'30 N.B.-03°22'30 O.L., Nederlands-Belgische grens, Nederland-Duitse grens, 53°40'00 N.B.-06°30'00 O.L., 55°00'00 N.B.-06°30'00 O.L., 55°00'00 N.B.-05°00'00 O.L., 51°30'00 N.B.-02°00'00 O.L..

Artikel 2

Voor zover Onze Minister van Verkeer en Waterstaat onderscheidenlijk Onze Minister van Defensie, beslissingen neemt ingevolge bij of krachtens de hoofdstukken II en III verleende bevoegdheden, die mede betrekking hebben op het militaire luchtverkeer onderscheidenlijk het burgerluchtverkeer, handelt hij in overeenstemming met Onze Minister van Defensie onderscheidenlijk Onze Minister van Verkeer en Waterstaat.

HOOFDSTUK II. HET LUCHTVERKEER EN HET BEHEER VAN HET LUCHTRUIM

Artikel 3

Het bepaalde bij of krachtens de artikelen 5 tot en met 11 is van toepassing op:

- a. deelnemers aan het luchtverkeer binnen het vluchtinformatiegebied Amsterdam, en
- b. Nederlandse luchtvaartuigen, waar deze zich ook bevinden, tenzij dit onverenigbaar is met de daar ter plaatse geldende regels of de regels die in overeenstemming met internationale afspraken worden gehanteerd door de ter plaatse voor de luchtverkeersdienstverlening verantwoordelijke Staat.

Artikel 4

Buiten het vluchtinformatiegebied Amsterdam houdt de gezagvoerder van een Nederlands luchtvaartuig zich aan de daar ter plaatse geldende regels. Indien in overeenstemming met internationale afspraken andere regels worden gehanteerd door de ter plaatse voor de luchtverkeersdienstverlening verantwoordelijke Staat, houdt de gezagvoerder zich aan deze regels.

Artikel 5

Het is verboden op zodanige wijze aan het luchtverkeer deel te nemen dan wel luchtverkeersleiding te geven dat daardoor personen of zaken in gevaar worden of kunnen worden gebracht.

Artikel 6

Het is verboden boven gebieden met aaneengesloten bebouwing of kunstwerken, industrie- en havengebieden daaronder begrepen, dan wel boven mensenmenigten, aan het luchtverkeer deel te nemen op een zodanige hoogte dat het niet meer mogelijk is een noodlanding uit te voeren zonder personen of zaken op het aardoppervlak in gevaar te brengen, tenzij zulks noodzakelijk is:

- a. om op te stijgen van of te landen op een luchtvaartterrein;
- b. voor de uitvoering van naderings- en vertrekprocedures, alsmede van luchtverkeerspatronen.

Artikel 7

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen ter bescherming van de openbare veiligheid bij het gebruik van het luchtruim, ter bevordering van het veilige, ordelijke en vlotte verloop van het luchtverkeer of ter bescherming van personen of zaken aan boord van het luchtvaartuig of op het aardoppervlak regels worden gesteld aan deelnemers van het luchtverkeer.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voorts regels worden gesteld betreffende:

- a. de uitvoering van vluchten;
  - b. de met betrekking tot de uitvoering van vluchten te verstrekken inlichtingen;
  - c. de communicatie tussen deelnemers aan het luchtverkeer onderling en met de instanties en organisaties belast met luchtverkeersdienstverlening;
  - d. de in en ten behoeve van het luchtverkeer te gebruiken tekens en seinen;
  - e. het gebruik van het luchtruim anders dan door luchtverkeer;
- en
- f. gedrag van het verkeer op een luchtvaartterrein.

3. In het bepaalde ingevolge dit artikel kan aan de LVB-organisatie de bevoegdheid worden verleend tot het geven van een ontheffing, vrijstelling of toestemming, mede met inachtneming van het veilige, ordelijke en vlotte verloop van het luchtverkeer.

Artikel 8

Het is verboden een vlucht uit te voeren zonder dat een gezagvoerder is aangewezen.

Artikel 9

De gezagvoerder is, ongeacht of hij daadwerkelijk de stuurorganen bedient of niet, ervoor verantwoordelijk dat de uitvoering van de vlucht geschiedt in overeenstemming met de bij of krachtens deze wet gestelde regels. Van de regels bedoeld in de eerste volzin mag slechts worden afgeweken indien de omstandigheden dit in het belang van de veiligheid dringend noodzakelijk maken.

Artikel 10

Voor de aanvang van iedere vlucht, neemt de gezagvoerder kennis van alle gegevens en inlichtingen die voor de uitvoering van de vlucht van belang zijn.

Artikel 11

1. Voor de aanvang van iedere vlucht waaraan luchtverkeersleiding wordt gegeven wordt door of namens de gezagsvoerder een vliegplan bij de betrokken luchtverkeersleidingsdienst ingediend. Het vliegplan bevat de gegevens en inlichtingen omtrent de voorgenomen vlucht.

2. Alvorens een vlucht waaraan luchtverkeersleiding wordt gegeven aan te vangen, of een gedeelte daarvan uit te voeren moet een desbetreffende klaring zijn gevraagd en verkregen.

3. De gezagvoerder komt de door de luchtverkeersleiding gegeven voorwaarden van de klaring na. Van de voorwaarden bedoeld in de eerste volzin mag slechts worden afgeweken indien de omstandigheden dit in het belang van de veiligheid dringend noodzakelijk maken.

Artikel 12

1. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat kan het uitoefenen van het burgerluchtverkeer tijdelijk beperken of verbieden boven Nederland of gedeelten daarvan:

a. om redenen van openbare orde en veiligheid;

b. om andere dringende redenen, waarbij het uitoefenen van de luchtvaart en omstandigheden of gebeurtenissen op het aardoppervlak elkaar kunnen beïnvloeden;

2. Onze Minister van Defensie kan het uitoefenen van het burgerluchtverkeer beperken of verbieden om reden van militaire noodzaak.

3. Op voordracht van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat, gedaan in overeenstemming met Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, worden bij algemene maatregel van bestuur regels gesteld met betrekking tot het uitoefenen van het burgerluchtverkeer boven stiltegebieden zoals omschreven in de artikelen 117 tot en met 123 van de Wet geluidhinder (Stb. 1979, 99).

4. De besluiten krachtens het eerste en tweede lid worden bekendgemaakt via de luchtvaartpublicaties bedoeld in artikel 23, eerste lid, onder d, en voor zover nodig via de luchtverkeersdienstverlening aan de

betrokken gezagvoerder. Van deze besluiten wordt daarenboven mededeling gedaan in de Staatscourant.

5. Het is verboden aan het luchtverkeer deel te nemen in strijd met het bepaalde krachtens het eerste, tweede en derde lid van dit artikel.

Artikel 13

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur:
  - a. worden, met inachtneming van het type en de dichtheid van het luchtverkeer, delen van het vluchtinformatiegebied Amsterdam alsmede luchtvaartterreinen aangewezen waar de daarbij bepaalde vormen van luchtverkeersdienstverlening worden gegeven;
  - b. worden in het vluchtinformatiegebied Amsterdam luchtverkeersroutes en -procedures vastgesteld, waaronder mede zijn begrepen naderings-, vertrek- en wachtprocedures, alsmede luchtverkeerspatronen;
  - c. kunnen delen van het vluchtinformatiegebied Amsterdam worden aangewezen als bijzondere verkeersgebieden, waar daarbij gegeven voorschriften gelden.
2. In het bepaalde ingevolge het eerste lid kan in het belang van de bevordering van een veilig, ordelijk en vlot verloop van het luchtverkeer aan de LVB-organisatie de bevoegdheid worden verleend tot het geven van een ontheffing, vrijstelling of toestemming.

HOOFDSTUK III. BEPALINGEN MET BETREKKING TOT DE LUCHTVERKEERSDIENSTVERLENING

Artikel 14

1. Luchtverkeersdienstverlening wordt gegeven in het belang van de algemene luchtverkeersveiligheid en een veilig, ordelijk en vlot verloop van het luchtverkeer.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop luchtverkeersdienstverlening wordt gegeven.

Artikel 15

1. Binnen het vluchtinformatiegebied Amsterdam kan luchtverkeersdienstverlening worden verleend door:
  - a. de LVB-organisatie.
  - b. Onze Minister van Defensie;
2. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat en Onze Minister van Defensie tezamen wijzen de gebieden waarbinnen en het luchtverkeer waaraan de in het eerste lid genoemde instanties luchtverkeersdienstverlening geven, aan.

Artikel 16

1. In afwijking van het bepaalde in artikel 15, eerste lid, kunnen Onze Minister van Verkeer en Waterstaat en Onze Minister van Defensie:
  - a. met de Eurocontrol-organisatie overeenkomen dat deze, binnen bepaalde delen van het vluchtinformatiegebied Amsterdam of aan bepaald luchtverkeer, luchtverkeersdienstverlening geeft op voorwaarde dat daarbij vastgelegd wordt dat het bepaalde bij of krachtens de artikelen 14, 17, 18 en 19 wordt nageleefd.
  - b. delen van het vluchtinformatiegebied Amsterdam aanwijzen waarbinnen, na overleg met de bevoegde autoriteiten van een aangren-

zende Staat, luchtverkeersdienstverlening wordt gegeven door een instantie van die Staat; en

2. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat kan de LVB-organisatie belasten met het geven van luchtverkeersdienstverlening in delen van een aangrenzend vluchtinformatiegebied, na overleg met de aldaar bevoegde autoriteiten.

Artikel 17

De instanties belast met luchtverkeersdienstverlening coördineren de uitvoering van deze taken met de instanties belast met de luchtverkeersdienstverlening binnen hetzelfde gebied of in aangrenzende gebieden.

Artikel 18

1. Luchtverkeersdienstverlening mag alleen worden gegeven door daartoe gekwalificeerde personen, aan wie dit is opgedragen door een van de ingevolge artikel 15 of 16 aangewezen instanties.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden de aan de kwalificatie te stellen eisen voor het geven van luchtverkeersdienstverlening alsmede de wijze van verkrijging en verlies van deze kwalificatie vastgesteld.

3. Van de in Nederland afgegeven bewijzen van bevoegdheid worden registers bijgehouden, welke openbaar zijn.

Artikel 19

Het is anderen dan de in artikel 18, eerste lid bedoelde personen verboden luchtverkeersdienstverlening te geven.

Artikel 20

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen ter bevordering van een veilige, ordelijke en vlotte afwikkeling van het luchtverkeer regels worden gesteld betreffende de prioriteitstelling bij de luchtverkeersdienstverlening.

Artikel 21

Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat de beheerder van een burgerluchtvaartterrein met inachtneming van de daarbij te stellen regels na overleg met de gebruikers en de betrokken luchtverkeersleidingsinstanties, de volgorde van het gebruik van het luchtvaartterrein vaststelt.

HOOFDSTUK IV. DE LUCHTVERKEERSBEVEILIGINGS-ORGANISATIE

Titel 1. De LVB-organisatie.

Artikel 22

Er is een Luchtverkeersbeveiligings-organisatie. Hij heeft rechtspersoonlijkheid.

Artikel 23

1. De LVB-organisatie is, ter bevordering van een zo groot mogelijke veiligheid van het luchtverkeer in het vluchtinformatiegebied Amsterdam, belast met de volgende taken:

- a. het geven van luchtverkeersdienstverlening overeenkomstig het bepaalde in artikel 15;
- b. het definiëren, verwerven, installeren, beheren en instandhouden van technische installaties en systemen ten behoeve van luchtverkeersbeveiliging;
- c. het verstrekken van luchtvaartmeteorologische inlichtingen;
- d. het verstrekken van luchtvaartinlichtingen en het uitgeven van luchtvaartpublicaties en luchtvaartkaarten;
- e. het verzorgen of doen verzorgen van opleidingen ten behoeve van luchtverkeersbeveiliging;
- f. het doen van voorstellen aan Onze Minister van Verkeer en Waterstaat betreffende het tarief van de heffingen bedoeld in de artikelen 45 en 46;
- g. het adviseren van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat alsmede Onze Minister van Defensie betreffende aangelegenheden op het gebied van de luchtverkeersbeveiliging;
- h. het verrichten van andere bij of krachtens deze wet opgedragen taken.

2. De LVB-organisatie kan, tegen vergoeding van kosten, diensten voor anderen dan Onze Minister van Verkeer en Waterstaat en Onze Minister van Defensie verrichten op het gebied van en verband houdende met taken bedoeld in het eerste lid.

3. De LVB-organisatie kan, onverminderd zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de aan hem opgedragen taken, werkzaamheden met een ondersteunend karakter laten verrichten door derden.

4. De LVB-organisatie is verplicht zijn taken te verrichten overeenkomstig het bepaalde in deze wet en het bepaalde in Nederland bindende verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties.

Titel 3. Organen, inrichting en beheer van de organisatie

Paragraaf 1. Organen

Artikel 24

De LVB-organisatie heeft een bestuur en een raad van toezicht.

Paragraaf 2. Het bestuur

Artikel 25

1. Het bestuur bestaat uit ten hoogste drie leden. De raad van toezicht stelt het aantal leden en hun onderlinge taakverdeling vast.

2. De hoedanigheid van lid van het bestuur is onvereenigbaar met het lidmaatschap van de raad van toezicht.

3. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat benoemt, schorst en ontslaat de leden van het bestuur op voordracht van de raad van toezicht. De raad van toezicht besluit terzake van de voordracht met een meerderheid van het aantal leden.

4. De leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaren. Bij afloop van deze termijn kunnen zij worden herbenoemd.

Artikel 26

1. Het bestuur is belast met de dagelijkse leiding van de LVB-organisatie.
2. Alle bevoegdheden van de LVB-organisatie welke niet bij of krachtens deze wet aan de raad van toezicht zijn opgedragen, komen toe aan het bestuur.
3. Het bestuur verstrekt de raad van toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taak benodigde inlichtingen en andere gegevens.

Artikel 27

1. Het bestuur vertegenwoordigt de LVB-organisatie in en buiten rechte.
2. Het bestuur kan onder zijn verantwoordelijkheid de vertegenwoordiging, bedoeld in het eerste lid, opdragen aan een of meer bestuursleden of andere personen. Het kan bepalen dat deze vertegenwoordiging uitsluitend betrekking heeft op bepaalde onderdelen van de taak van de LVB-organisatie dan wel op bepaalde aangelegenheden.

Artikel 28

Ingeval van schorsing of ontstentenis van een lid van het bestuur voorziet de raad van toezicht in de waarneming van zijn functie.

Artikel 29

Het bestuur legt jaarlijks, en voorts tussentijds indien hiertoe naar het oordeel van de raad van toezicht bijzondere aanleiding bestaat, aan de raad van toezicht verantwoording af over het door hem gevoerde beleid.

Paragraaf 3. Raad van toezicht

Artikel 30

De raad van toezicht bestaat uit zes leden, waaronder de voorzitter.

Artikel 31

1. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een tijdvak van vier jaren en zijn éénmaal voor een tijdvak van vier jaren herbenoembaar. Hun kan tussentijds op eigen verzoek, dan wel om zwaarwichtige redenen ontslag worden verleend.
2. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat benoemt, schorst en ontslaat de leden, met dien verstande dat:
  - a. een lid wordt benoemd op voordracht van Onze Minister van Defensie;
  - b. twee leden worden benoemd op voordracht van de raad van toezicht uit verschillende in Nederland werkzame luchtvaartmaatschappijen;
  - c. een lid wordt benoemd op voordracht van de raad van toezicht uit de kring van de exploitanten van Nederlandse luchtvaartterreinen; en
  - d. een lid, tevens voorzitter, wordt benoemd op voordracht van de raad van toezicht. Omtrent de voordracht besluiten de leden van de raad van toezicht met gewone meerderheid, met dien verstande dat de voorzitter niet deelneemt aan de vaststelling van de voordracht.
3. Zolang in een vacature in de raad van toezicht niet is voorzien, vormen de overblijvende leden de raad van toezicht, met de bevoegdheid van de volledige raad.

Artikel 32

1. De raad van toezicht ziet toe op de werkzaamheden van het bestuur, en staat dit met raad terzijde.

2. Bij de vervulling van hun taak nemen de leden van de raad van toezicht tot richtsnoer de verwezenlijking van de taakstelling en het belang van de LVB-organisatie waaronder de continuïteit van zijn bedrijfsvoering.

3. Besluiten van het bestuur betreffende de volgende onderwerpen behoeven voorafgaande instemming van de raad van toezicht:

- a. de reglementen bedoeld in de artikelen 34, 36, 37 en 39;
- b. het voorstel aan Onze Minister van Verkeer en Waterstaat terzake van de tarieven bedoeld in de artikelen 45 en 46;
- c. investeringen die een door de raad van toezicht vast te stellen bedrag te boven gaan;
- d. de financiële begroting, en het financiële meerjarenbeleidsplan;
- e. het jaarverslag en de jaarrekening;
- f. het aangaan of garanderen van geldleningen die een door de raad van toezicht vast te stellen bedrag te boven gaan;
- g. de bij of krachtens de wet aan Onze Minister van Verkeer en Waterstaat uit te brengen rapportages.

4. De raad van toezicht kan geen rechtsgeldige besluiten nemen indien niet tenminste tweederde van het aantal leden ter vergadering aanwezig is.

5. De raad van toezicht stelt bij reglement zijn werkwijze vast.

Artikel 33

1. De raad van toezicht heeft een eigen secretariaat; de kosten daarvan komen ten laste van de LVB-organisatie.

2. De raad van toezicht kan zijn leden, ten laste van de LVB-organisatie, een vergoeding toekennen voor hun werkzaamheden.

3. De leden van de raad van toezicht hebben aanspraak op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte reis- en verblijfkosten.

Titel 4. Inrichting en bedrijfsvoering

Artikel 34

Het bestuur stelt bij reglement de hoofdlijnen vast van de inrichting van de LVB-organisatie en van de wijze van bedrijfsvoering.

Artikel 35

De bedrijfsvoering van de LVB-organisatie geschiedt zoveel mogelijk overeenkomstig die, welke algemeen gebruikelijk is bij het particuliere bedrijfsleven.

Titel 5. Geïstitutionaliseerd overleg met gebruikers

Artikel 36

Het bestuur van de LVB-organisatie voert op bij reglement vast te stellen wijze overleg met gebruikers van door de organisatie geleverde diensten of met hun vertegenwoordigers omtrent aangelegenheden terzake waarvan naar zijn oordeel overleg dienstig is, alsmede omtrent

aangelegenheden terzake waarvan de deelnemers aan het geïnstitutionaliseerde overleg het bestuur te kennen hebben gegeven overleg te willen voeren.

Titel 6. Personeel van de organisatie

Artikel 37

1. Het personeel van de LVB-organisatie, de leden van het bestuur daaronder begrepen, is ambtenaar in de zin van de Ambtenarenwet 1929 (Stb. 530).

2. Het bestuur stelt bij reglement de regeling van de rechtstoestand van het personeel vast.

3. Onverminderd hetgeen reeds bij of krachtens de wet is geregeld, geeft het reglement bedoeld in het tweede lid van dit artikel in ieder geval voorschriften betreffende de volgende onderwerpen:

- a. aanstelling;
- b. schorsing;
- c. ontslag;
- d. het onderzoek naar de geschiktheid en de bekwaamheid;
- e. bezoldiging;
- f. wachtgeld;
- g. diensttijden;
- h. verlof en vakantie;
- i. voorzieningen in verband met ziekte;
- j. bescherming bij de arbeid;
- k. woon-, verblijfs- en bereikbaarheidsverplichtingen;
- l. medezeggenschap;
- m. overige rechten en verplichtingen van het personeel;
- n. disciplinaire straffen;
- o. de wijze waarop met de daarvoor in aanmerking komende vakorganisaties van overheidspersoneel overleg wordt gepleegd over aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand en de bezoldiging van het personeel van de LVB-organisatie;
- p. een geschillenregeling met betrekking tot de onder l en o genoemde onderwerpen.

4. De bepalingen van artikel 126 van de Ambtenarenwet zijn van overeenkomstige toepassing op de totstandkoming van het in het tweede lid bedoelde reglement.

Titel 7. Geldmiddelen en financieel beheer

Artikel 38

De geldmiddelen van de LVB-organisatie bestaan uit:

- a. de opbrengst van de in artikel 45 en 46 bedoelde vergoedingen;
- b. uit compensatie, indien en voorzover verleend door het Rijk, voor tekorten ontstaan door de bij de in artikel 45, vijfde lid van deze wet bedoelde algemene maatregel van bestuur verleende vrijstelling van de heffingsplicht voor vluchten en voor de exploitatietekorten op de regionale velden die ontstaan indien Onze Minister van Verkeer en Waterstaat tarieven goedkeurt op een lager dan kostendekkend niveau;
- c. de opbrengst van de vergoedingen voor verleende diensten waarvan de kosten niet reeds de basis vormen voor de vergoedingen bedoeld in de artikelen 45 en 46;
- d. andere baten hoe ook genoemd.

Artikel 39

Het bestuur stelt bij reglement de werkwijze vast voor het financiële beheer en de administratieve organisatie van de LVB-organisatie.

Artikel 40

1. De begroting van de LVB-organisatie bevat een raming van alle baten en lasten, de investeringsuitgaven en financiering.
2. De begroting bestaat uit:
  - a. de jaarlijkse financiële begroting, bestaande uit een exploitatiebegroting en een kapitaalsbegroting;
  - b. het financiële meerjarenbeleidsplan.
3. Tot de lasten van de LVB-organisatie worden gerekend de door het Rijk geaccordeerde kosten van de Eurocontrol-organisatie alsmede de kosten voortvloeiende uit de taken van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat op het gebied van de luchtverkeersbeveiliging.

Titel 8. Inlichtingen, verslaglegging en controle

Artikel 41

1. Het bestuur stelt jaarlijks een jaarverslag en een jaarrekening vast.
2. Het boekjaar van de LVB-organisatie valt samen met het kalenderjaar.
3. Het bestuur zendt jaarlijks voor 1 mei van het jaar volgende op het jaar waarop het betrekking heeft een jaaroverzicht aan Onze Minister van Verkeer en Waterstaat. Het jaaroverzicht omvat:
  - a. het jaarverslag;
  - b. de jaarrekening;
  - c. een opgave over de toepassing van de arbeidsvoorwaarden;
  - d. de verklaring van de door de raad van toezicht aangewezen externe registeraccountant; en
  - e. een document, houdende de instemming bedoeld in artikel 32, derde lid onder e.

Artikel 42

1. Het bestuur verstrekt Onze Minister van Verkeer en Waterstaat de inlichtingen en andere gegevens waarover hij dient te beschikken met het oog op zijn algemene verantwoordelijkheid met betrekking tot de luchtverkeersbeveiliging.
2. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat kan het bestuur opdragen periodiek rapportage uit te brengen op een door hem, na overleg met het bestuur, te bepalen wijze.
3. Het bestuur geeft bij het verstrekken van de in het eerste lid bedoelde gegevens waar nodig aan welke gegevens een vertrouwelijk karakter dragen. Dit vertrouwelijke karakter kan voortvloeien uit de aard van de gegevens, dan wel uit het feit dat natuurlijke of rechtspersonen deze aan de LVB-organisatie hebben verstrekt onder het beding dat zij als vertrouwelijk zullen gelden.

Artikel 43

1. De volgende stukken worden door het bestuur vastgesteld en behoeven de goedkeuring van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat:
  - a. de financiële begroting;
  - b. het financiële meerjarenbeleidsplan;

c. de in artikel 46, derde lid, bedoelde hoogte van de vergoedingen ten behoeve van de LVB-organisatie.

2. Het bestuur stelt de stukken bedoeld in het eerste lid vast en zendt deze aan de Minister van Verkeer en Waterstaat toe vóór 1 oktober van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

3. Indien Onze Minister van Verkeer en Waterstaat binnen een maand na de in het tweede lid bedoelde toezending de goedkeuring aan de in het eerste lid, onder a, b en c, genoemde stukken, niet heeft onthouden, wordt deze geacht te zijn verleend.

4. Het bestuur verstrekt Onze Minister van Verkeer en Waterstaat vóór 15 januari van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar de door Onze Minister van Verkeer en Waterstaat voor het opstellen van de Rijksbegroting vereiste gegevens.

5. Het bestuur verstrekt Onze Minister van Verkeer en Waterstaat de inlichtingen en andere gegevens waarover hij moet beschikken om inzicht in het financiële beheer van de LVB-organisatie te verkrijgen.

Artikel 44

Waar in deze wet de goedkeuring van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat is vereist, verleent dan wel onthoudt hij die, behoudens het bepaalde in artikel 43, derde lid, binnen drie maanden na de datum van ontvangst van de goed te keuren stukken. Indien Onze Minister van Verkeer en Waterstaat goedkeuring onthoudt aan de financiële begroting, is het bestuur gerechtigd voor iedere maand gedurende welke de goedkeuring wordt onthouden, uitgaven te doen ter grootte van maximaal een twaalfde deel van de begroting van het voorafgaande boekjaar.

HOOFDSTUK V. VERGOEDINGEN

Titel 1. En route-heffingen

Artikel 45

1. De exploitant van een luchtvaartuig in de zin van artikel 9 en 10 van de op 12 februari 1981 te Brussel gesloten Multilaterale Overeenkomst betreffende en route-heffingen (Trb. 1981, 181) is een vergoeding verschuldigd voor de bestrijding van de kosten van de luchtverkeersbeveiliging van het «en route» luchtverkeer, als bedoeld in deze Overeenkomst, binnen het vluchtinformatiegebied Amsterdam.

2. De Eurocontrol Organisatie int de in het eerste lid van dit artikel bedoelde vergoeding en draagt het geïnde bedrag af aan de LVB-organisatie.

3. De Eurocontrol-organisatie kan rechtsvorderingen tot inning van de vergoedingen bedoeld in het eerste lid van dit artikel en van andere vergoedingen overeenkomstig de in het eerste lid van dit artikel bedoelde Overeenkomst in Nederland uitsluitend aanhangig maken bij de arrondissementsrechtbank te Amsterdam.

4. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent:

a. de wijze van berekening van de vergoedingen zomede de aard van de betaalmiddelen, met inachtneming van de door de Eurocontrol-organisatie ter zake vastgestelde regels;

b. de termijn, waarbinnen de vergoeding moet worden voldaan met dien verstande dat deze termijn gelijk is aan een door de Eurocontrol-organisatie vastgestelde termijn;

c. de wijze van bekendmaking van de hoogte van de vergoedingen.

5. Bij algemene maatregel van bestuur kan geheel of gedeeltelijk vrijstelling van betaling der vergoeding worden verleend voor bepaalde

vormen van luchtvaart en voor bepaalde soorten van luchtvaartuigen, met inachtneming van de door de Eurocontrol-organisatie ter zake vastgestelde regels.

Titel 2. Vergoedingen voor de overige luchtverkeersbeveiliging

Artikel 46

1. De natuurlijke persoon of rechtspersoon die een luchtvaartuig te zijner beschikking heeft en dit onder zijn verantwoordelijkheid laat deelnemen aan het luchtverkeer, en daarbij gebruik maakt van een luchtverkeersdienst verstrekt door een in artikel 15 of 16 bedoelde instantie, is aan deze instantie een vergoeding verschuldigd ter dekking van de kosten van de luchtverkeersbeveiliging, anders dan bedoeld in artikel 45.

2. De eigenaar van het luchtvaartuig, bedoeld in het eerste lid, is hoofdelijk aansprakelijk voor de vergoeding tenzij hij op eerste vordering de natuurlijk persoon of rechtspersoon aanwijst die het luchtvaartuig te zijner beschikking heeft en dit onder zijn verantwoordelijkheid laat deelnemen aan het luchtverkeer.

3. De hoogte van de vergoeding wordt vastgesteld door het bestuur, onder goedkeuring door Onze Minister van Verkeer en Waterstaat, onderscheidenlijk Onze Minister van Defensie.

4. Bij algemene maatregel van bestuur worden de elementen die de basis vormen voor de berekening van de vergoeding van de kosten vastgesteld.

5. De hoogte van de vergoedingen wordt bekendgemaakt in de Staatscourant en de luchtvaartpublicaties.

6. Het op grond van het eerste lid van dit artikel, ten behoeve van de LVB-organisatie, geïnde bedrag wordt afgedragen aan de LVB-organisatie.

HOOFDSTUK VI. STRAF-, OPSPORINGS- EN TOEZICHTBEPALINGEN

Artikel 47

1. Degene die handelt in strijd met de artikelen 4, 5, 6, 8 tot en met 11, 12, vijfde lid, 18, eerste lid, 19 en het bepaalde krachtens de artikelen 7, 13 en 14, tweede lid, van deze Wet, of nalaat maatregelen te nemen, dat het bepaalde bij of krachtens deze artikelen wordt nagekomen, wordt gestraft met een hechtenis van ten hoogste zes maanden of een geldboete van ten hoogste de derde categorie.

2. Bij veroordeling wegens overtreding van de in het eerste lid van dit artikel strafbaar gestelde feiten kan de bevoegdheid een luchtvaartuig te bedienen of luchtverkeersleiding te geven voor ten hoogste drie jaren worden ontzegd.

3. De in het eerste lid van dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

4. Overtreding van krachtens deze wet gestelde regels, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, vormt slechts een strafbaar feit voorzover dit in die regels uitdrukkelijk is bepaald.

Artikel 48

1. Belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens hoofdstuk II en III van deze wet zijn de ambtenaren aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering.

2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd van deelnemers aan het luchtverkeer alsmede van de instanties en personen die ingevolge artikel 15 of 16, tweede lid zijn belast met luchtverkeersdienstverlening:

a. inlichtingen te vragen, waarvan de kennis naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak nodig is,

b. inzage te vorderen van bescheiden alsmede van informatiedragers waarop gegevens zijn vastgelegd, waarvan inzage naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak nodig is; zij kunnen voor korte tijd afgifte vorderen teneinde daarvan afschrift te maken of te doen maken.

3. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren hebben ter uitvoering van hun taak te allen tijde toegang tot luchtvaartterreinen, de gebouwen waarin luchtverkeersdienstverlening wordt gegeven door de in artikel 15 of 16, tweede lid bedoelde instanties, of andere plaatsen waarin de in het tweede lid onder b bedoelde bescheiden of informatiedragers zich bevinden. Zij verschaffen zich zonedig toegang met behulp van de sterke arm.

4. Indien ingevolge het derde lid toegang wordt verlangd tot militaire terreinen of gebouwen geschiedt zulks eerst na overleg met de Minister van Defensie.

HOOFDSTUK VII. BIJZONDERE BEPALINGEN

Artikel 49

1. In bijzondere omstandigheden in geval van ernstige verstoring van de binnenlandse openbare orde of veiligheid is Onze Minister van Verkeer en Waterstaat bevoegd in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Onze Minister van Defensie aan de LVB-organisatie aanwijzingen te geven met betrekking tot het verzorgen van de luchtverkeersbeveiliging.

2. In bijzondere omstandigheden in verband met de handhaving van de internationale rechtsorde of met de internationale betrekkingen is Onze Minister van Verkeer en Waterstaat bevoegd in overeenstemming met Onze Minister van Buitenlandse Zaken en Onze Minister van Defensie aan de LVB-organisatie aanwijzingen te geven met betrekking tot het verzorgen van de luchtverkeersbeveiliging.

3. Indien de LVB-organisatie door het uitvoeren van de aanwijzingen financieel nadeel ondervindt, ontvangt hij een naar billijkheid te bepalen vergoeding.

Artikel 50

1. Ingeval buitengewone omstandigheden daartoe noodzaken kan bij koninklijk besluit worden bepaald dat Onze Minister van Verkeer en Waterstaat of Onze Minister van Defensie aanwijzingen kan geven aan de LVB-organisatie.

2. De in het eerste lid van dit artikel bedoelde aanwijzingen worden niet gegeven dan in overeenstemming met de minister die het mede aangaat.

3. Indien de LVB-organisatie door het uitvoeren van de aanwijzingen financieel nadeel ondervindt, ontvangt hij een naar billijkheid te bepalen vergoeding.

Artikel 51

Ingeval buitengewone omstandigheden daartoe noodzaken, kan bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister van Defensie in overeenstemming met Onze Minister van Verkeer en Waterstaat worden bepaald dat het bij of krachtens de Hoofdstukken II en III van deze wet bepaalde niet geldt ten aanzien van de luchtvaartuigen, in gebruik ten behoeve van de defensie, en de leden hunner bemanning.

Artikel 52

1. Een in het eerste lid van artikel 50 bedoeld besluit wordt vastgesteld op voordracht van de minister-president.
2. Het besluit treedt niet in werking dan nadat het op een daarin te bepalen wijze algemeen bekend is gemaakt. Het besluit wordt in elk geval in het Staatsblad geplaatst.
3. Met betrekking tot de intrekking van het besluit zijn het eerste en het tweede lid van overeenkomstige toepassing.

Artikel 53

1. Indien een bij het eerste lid van artikel 50 bedoeld besluit is genomen, wordt onverwijld een voorstel van wet bij de Staten-Generaal ingediend omtrent het voortduren van de in het eerste lid neergelegde bevoegdheid.
2. Indien het voorstel van wet wordt ingetrokken of verworpen treedt het in het eerste lid bedoelde besluit van rechtswege buiten werking met ingang van de vierde dag na die waarop de intrekking of verwerping van het voorstel van wet heeft plaatsgehad.
3. In geval het tweede lid toepassing vindt, wordt een mededeling over het tijdstip waarop het desbetreffende besluit vervalt door de zorg van de minister-president tijdig algemeen bekend gemaakt. De mededeling wordt in ieder geval in de Staatscourant geplaatst.

HOOFDSTUK VIII. OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 54

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze wet en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van deze wet de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 55

Onze Minister van Verkeer en Waterstaat zendt drie jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de werking en de doeltreffendheid van de LVB-organisatie.

HOOFDSTUK IX. OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel 56

1. In de Luchtvaartwet¹ worden de volgende wijzigingen aangebracht:
  - a. De artikelen 1 onder k, 3, 11, 13 en 76 eerste lid onder b en f, vervallen;
  - b. In artikel 1 onder a vervalt de zinsnede «alsmede het gebruik in het luchtruim van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen toestellen»;
  - c. In artikel 62, tweede lid en artikel 64, eerste lid onder a, vervalt de verwijzing naar artikel 13;
2. De krachtens het Luchtverkeersreglement 1980 (Stb. 1980, 786) door of vanwege Onze Minister gegeven nadere regels, alsook de krachtens het Luchtverkeersreglement 1980 door of vanwege Onze Minister gegeven vrijstellingen, ontheffingen en de daaraan verbonden

voorschriften blijven nog twee jaar na het in werking treden van deze wet van kracht, tenzij zij op een vroeger tijdstip worden ingetrokken.

3. De wet van 8 december 1971, Stb. 719, houdende inning van vergoedingen voor het gebruik van het luchtruim, wordt ingetrokken.

Artikel 57

De ambtenaren die op het moment van inwerkingtreding van hoofdstuk IV van deze wet tot het personeel van de directie Luchtverkeersbeveiliging van de Rijksluchtvaartdienst van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat behoren, gaan van rechtswege over in dienst van de LVB-organisatie.

Artikel 58

1. Onze Minister van Verkeer en Waterstaat bepaalt in overeenstemming met Onze Minister van Financiën welke vermogensbestanddelen van de Staat worden toegerekend aan de LVB-organisatie.

2. De in het eerste lid bedoelde vermogensbestanddelen gaan op de datum van inwerkingtreding van deze wet onder algemene titel over op de LVB-organisatie tegen een door Onze Minister van Verkeer en Waterstaat in overeenstemming met Onze Minister van Financiën te bepalen waarde.

3. De in het eerste lid van dit artikel bedoelde overgang van vermogensbestanddelen wordt aangemerkt als storting op geldleningen van de Staat aan de LVB-organisatie. De voorwaarden van de geldlening worden door Onze Minister van Verkeer en Waterstaat in overeenstemming met Onze Minister van Financiën vastgesteld, waarbij een door Onze Minister van Verkeer en Waterstaat in overeenstemming met onze Minister van Financiën te bepalen deel van het te lenen bedrag achtergesteld zal zijn bij alle andere verplichtingen van de LVB-organisatie.

4. Ten aanzien van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde vermogensbestanddelen welke in openbare registers te boek zijn gesteld, zal verandering van de tenaamstelling in die registers plaatsvinden. De daartoe nodige opgaven worden door de zorg van Onze Minister van Financiën aan de bewaarders van de desbetreffende registers gedaan.

5. Ter zake van de verkrijging door de LVB-organisatie van de vermogensbestanddelen bedoeld in het eerste lid, blijft de heffing van overdrachtsbelasting achterwege.

Artikel 59

In afwijking van het bepaalde in artikel 31 benoemt Onze Minister van Verkeer en Waterstaat de leden van de raad van toezicht, bedoeld in artikel 31, tweede lid onder a, b, c, en d de eerste maal als volgt:

- a. een lid wordt benoemd op voordracht van Onze Minister van Defensie;
- b. een lid wordt benoemd uit de kring van de in Nederland werkzame luchtvaartmaatschappijen;
- c. een lid wordt benoemd uit de kring van de exploitanten van Nederlandse luchtvaartterreinen;
- d. een lid, tevens voorzitter, wordt benoemd op voordracht van de vier reeds benoemde leden van de raad van toezicht, voor een periode van drie jaren.

HOOFDSTUK X. SLOTBEPALINGEN

Artikel 60

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden gesteld.

Zie voor de behandeling in de Staten-Generaal:
Kamerstukken II 1990/91, 1991/92, 21 993
Handelingen II 1991/92, blz. 3824-3836;
3863-3878; 3880; 3977
Kamerstukken I 1991/92, 21 993 (257,
257a, 257b)
Handelingen I 1991/92, blz. 1379

¹ Laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 november 1991, Stb. 631

Artikel 61

Deze wet kan worden aangehaald als Wet Luchtverkeer.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 18 juni 1992

Beatrix

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
J. R. H. Maij-Weggen

De Minister van Defensie,
A. L. ter Beek

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

Uitgegeven de *zestiende* juli 1992

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin